

Száz holland arany regénye

A Rákóczi utca 14. számú háztól a pesti Péterffy-palotáig

A görög kereskedők sorában alig találunk meg kiemelkedő neveket a Rákóczi-szabadságharc idején és az utána megindult Habsburg-reakcióban. Voltak pedig szép számmal, de vagyoni hatalmuk még nem jelentkezett Miskolc gazdasági életében. A szepesi kamara 1727-ben ajánlotta az udvarnak, hogy a tokajhoz

hasonló görög kereskedőtársulat alakíttassék Miskolcon is. A szervezett „kompania” tehát ekkor még nem működött. Így csak 1714-ben olvassunk Görög Tamás és Görög Pál Deák „boltjáról ott való házával” együtt, 1720-ban „a botos görögök vagy arnóthokrol”, 1724-ben pedig „hites görög bíróról”, azaz Questorrol. De már nagy pénzeket forgatnak ezek a névtelen görögök is. 1716-ban a „Város Kettős újboltjának” bérében évi 55 aranyforintot fizetnek.

A görög vagyonok és a híres nevezetes családok listája a XVIII. század második felében lesz mindinkább gazdagabb. Ekkor már többet tudunk sorsuk, vagyonuk hiteles alakulásáról. Azonban a legtöbb gazdag görög neve mindössze két-három generációt ér meg és csak tucatnyi azoknak a száma, akik továbbra is megmaradnak Miskolc társadalmában.

Ilyen rövid életű görög család volt itt a Grabóczky-család. A vagyon megalapítója Grabóczky János. A Rákóczi u. 14. számú ház északi szárnyán, földszintes házban lakott. Mellette a Vágómalom, szemben vele a vágóhid és a mészárszékek forgalma, s az utcában végig az állandó piaci nyüzsgés. Fia Grabovszky György (ő már így írja a nevét) már nem helyi jelentőségű szatócs. Nagy borüzleteket lebonnyító házard kalmár, aki testvérével, Tamással, Lengyelországot járja. Krakó, Poznan külföldi összeköttetéseinek központja. Kiváló miskolci borokat árul nagy tételekben és bejáratos Krakó konzulához és tanácsosaihoz. 150—200 aranyat érő egyedi szállításai vannak. Sokszor megszorul készpénz dolgában. Ez esetben „fizetéskeptelenséget” jelent, és ezzel megússza. Egy nyugtájára (*Charta bianca*), tehát váltójára bukkantunk a miskolci levéltárban 1783-ból.

Száz holland aranyat vett feleségével, Stang Annával együtt. A váltón két tanú neve: Peszkár Tamás és Peszkár Kristóf. Házépítésre szolgál ez a nagy pénz. Ekkor építi meg apja házának kibővítésével a 14. számú ház déli szárnyát. Itt él a család, Anna, a feleség, és nőnek a

gyerekek, köztük Athanáz, aki hamarosan, már fiatalember korában megcsinálja a szerencséjét. Ő a harmadik generáció.

Sokan ismerik miskolciak a pesti Kriszt-házat, a „Száz éves éttermet”. Ott van a Galamb utca sarkán, az egyetemmel szemben. Mayerhofer András pesti építőmester remekbe készült barokk palotája. Péterffy János báró építtette ezt az egyemeletes kis palotát 1756-ban. Halála után Oberg Antónia bárónő 1800-ban 26 000 forintért pedig eladta Mazinea Konstantin dúsgazdag pesti görögnek. Azonban Mazinea nem sokáig élvezte a palota szépségét, meghalt. Özvegye ismerte a kellemes külsejű Grabovszky Athanáz, borüzleteket kötött vele és ebből házasság lett.

Athanáz itthagytta a Rákóczi utcai családi házat. A kis vízparti, malom melletti ház ott maradt apja, György és nagybátyja, Tamás birtokában, akik tovább mérték a földszint folyosójának nagy vaskarikás mennyezetéből lógó futósúlyos mérleggel a zsákokat.

Athanáz beköltözött a Péterffy-palota emeletére. Balkonos ebédlőjét hellelnisztikus tájak díszítették, tengerbe nyúló sziklaszirtek, hullámzó vizen sirályok és a parton kupolás paloták... A földszint az üzlet és a vagyongyarapítás volt: nagy vendéglője, ivója, borospincéi hatalmas forgalmat bonyolítottak le.

Mazinea Konstantin szép özvegye az új férjjel Grabovszky Athanázzal nagy kort ért el, 1845 körül haltak meg. Egy kéményben befalazva megtalálták a régi Pest e Forum Civitasának teljes családi irattárát. Maurice Brian savoyai kereskedő, az első tulajdonos, s Péterffy báró és Mazinea Konstantin minden iratát, német és görög nyelven, szerződéseket, és nyugtákat. Utoljára a miskolci Athanáz irattárát... A száz holland arany bőségesen kamatozott...

Azonban a gazdag Athanáz fia, Konstantin, a negyedik generáció, már előbb bérbe aztán végleg eladta a palotát.